

Încearcă să știi întotdeauna ce vrei (Paulo Coelho)

TEZAU

Foaie a Bibliotecii Academiei Române

Crucișătorul Elisabeta

ANUL II, NR.3

MARTIE 2021

APARE LUNAR

UN MĂRȚIȘOR DEDICAT FLOTEI ROMÂNEȘTI - 1913

pag. 12

CORPUL DE VOLUNTARI ROMÂNI constituit în Siberia în timpul Primului Război Mondial

pag. 6-7

ISTORIA ÎNTR-O FOTOGRAFIE

pag. 9

UN ACATIST NECUNOSCUȚ TIPĂRIT LA BUCUREȘTI

pag. 8

VIAȚA CA O PROVOCARE

DOCTORUL LEON DĂNĂILĂ, DISCURS DE RECEPTIE LA ACADEMIA ROMÂNĂ

pag. 2-5

O CARTE RARĂ ÎN LIMBA ARABĂ în colecțiile Academiei Române

pag. 10-11

TETRAVANGHELIARUL DE LA CĂLDĂRUȘANI

Colecția de manuscrise slave a Bibliotecii Academiei, numărând în prezent 822 volume, alcătuiește un fond de o excepțională valoare și importanță, atât pentru istoria culturii naționale, cât și pentru înțelegerea evoluției culturilor slave vecine, sud-dunărene și estice. Vreme de secole, slavona a reprezentat limba de stat, a documentelor oficiale redactate în cancelariile domnești, dar și limba de cult, a serviciului liturgic și a elitei culturale. Tot ce înseamnă mărturie a vieții istorice, politice, culturale și spirituale din Țările Române, acte, corespondență diplomatică, texte juridice, cronici, texte liturgice sau literatură religioasă, s-a scris și a circulat până în secolul al XVII-lea în limba slavonă, echivalenta latinei în Occident. Ca tematică, manuscrisele slave cuprind în majoritatea lor scrieri religioase diverse: texte biblice (îndeosebi tetraevangheliare, dar și apostol, psaltire), cărți de cult (liturghier, minei, octoih, triod), vieți de sfinți, precum și

scrieri de teologie dogmatică, lucrările fundamentale ale Sfinților Părinți sau ale marilor teologi bizantini și slavi din veacurile mai târzii. Prin numărul lor, dar mai ales prin bogăția documentară, istorică, lingvistică, artistică și culturală pe care au păstrat-o și au transmis-o de-a lungul a mai bine de 700 de ani, manuscrisele slave ale colecției Bibliotecii Academiei se constituie într-un veritabil tezaur de spiritualitate. Textele celor patru Evanghelii, alcătuind Tetraevanghelul, se regăsesc într-un strălucit exemplar, provenit din Țara Românească, somptuosul *Tetraevangheliar de la Căldărușani* din 1643, copiat de călugărul Mardarie și miniat de Vlaicu Zugravul. Dimensiunile, splendida grafie, portretele în plină pagină ale celor patru evangheliști, frontispiciile și inițialele în culori și aur, dar și excepționala legătură în catifea verde cu medalioane și colțare de argint aurit fac din acest manuscris un prețios obiect artistic.

Dr Lorența Popescu

VIAȚA CA O PROVOCARE - doctorul LEON DĂNĂILĂ

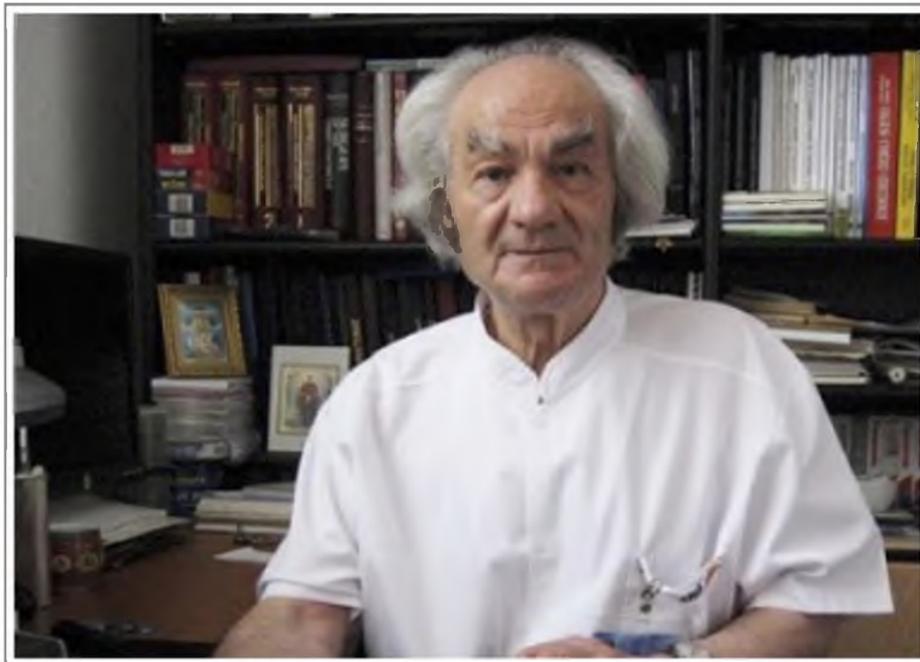

Sunt fiul unor țărani care n-au știut decât ce înseamnă munca, soarele arzător, frigul cumplit, suferința și zburciumul. În acei ani ai copilăriei mele lucram cât era ziua de lungă. În anul 1939, ne aflam în perioada de apogeu a dictaturilor instaurate de Stalin în URSS, Horty în Ungaria, Hitler în Germania, Mussolini în Italia, Franco în Spania, Salazar în Portugalia și Carol al II-lea în România, care dizolvase Parlamentul, interzisese toate partidele politice și declarase o prigoană fără discreditație împotriva legionarilor și comunistilor. Destrămarea inevitabilă a lumii interbelice și instalarea cu brutalitate a comunismului, față de care nu am avut nici cea mai mică afecțiune, arestarea tatălui meu din motive politice, imediat după revenirea sa de pe frontul din Est, trimiterea lui în închisorile de la Văcărești, Aiud și Gherla, urmată de excluderea mea și a celorlalți doi frați din liceu, împreună cu seceta și marea foamete din anii 1946-1947, mi-au agravat și mai mult situația. Mi-aduc aminte că în perioada de foamete maximă mureau zilnic numeroase persoane, ale căror cadavre, până când puteau fi înmormântate, erau ascunse în podul caselor sau în camere ferecate și bine păzite de flămânzii aflați la limita existenței, care le furau pentru a fi devorate. Ca să pot salva viața mamei, a fratelui meu mai mare, care se născuse cu un ochi lipsit de vedere, și a fratelui meu mai mic, bolnăvicios și fără vlagă, mă duceam la cerșit prin satele de pe malul Prutului, la zeci de kilometri distanță de casă unde datorită apei (Prutului) se mai găseau ceva cereale. Noaptea dormeam în pădure pe o grămadă de frunze căzute din cauza secetei. De animale sălbatice nu îmi era frică deoarece, locurile respective erau presărate cu leșurile acestora pierite de foame și sete. Aerul era înăbușitor și irespirabil din cauza cadavrelor putrede, liniștea era mormântală iar cerul era arzător. Cei câțiva pumni de făină sau alte cereale cu care veneam acasă au avut un efect extrem de benefic și chiar salvator pentru familie. Oricum, mă jenez să relatez mai multe date din acea perioadă, deși nu voi uita și nu-mi voi ascunde niciodată copilăria și adolescența umbrite de sărăcie.

Important este faptul că statutul de cerșetor, nevoiaș și om sărac nu se transmite ereditar. Respectivul situații au făcut ca familia să trăiască la limita sărăciei. La liceu fiind, nu am reușit niciodată să trec peste imensa prăpastie emoțională care mă separa de colegii de clasă. Mai mari, mai bogați și mai încrezuți, ei aveau față de mine o atitudine de superioritate, fapt datorită căruia au început să mă excludă și să mă izoleze. Drept urmare, am devenit un singuratic, fără a pierde însă toate trenurile timpului meu de afirmare. Fiecare om posedă o voce internă care îl critică și îl obligă să privească realitatea într-o altă lumină. Astfel, după un concurs extrem de dificil am ajuns student la Facultatea de Medicină din Iași. În Iași - oraș sacru și cultural - pe care îl evoc acum ca un pelerin virtual, mi-am petrecut cei mai frumoși ani ai tinereții și adolescenței mele. Recunosc, sunt un nostalgic, dar Iașul reprezintă un capitol important din viața mea. Iașul, această multiseclară urbe moldavă îmbină inefabil știința,

M-am suit în Turnul Goliei și am fost adesea în Biserica Goliei, cea mai nobilă și cea mai frumoasă biserică din Iași, multă vreme ospiciu de nebuni.

Mai amintesc în continuare, Universitatea din dealul Copoului, Universitatea de Medicină și Farmacie din Spiridonie, Casa Pogor cu junimiștii ei nemuritori și Teiul lui Eminescu din Grădina Copou. Țicăul, sau dealul ciorilor, este cartierul sărac al Iașului, cu ulițe înguste și căsuțe care se întind până în Tătărași. Aici se află biserica Rufeni, mică, construită de lemnarii săraci porecliți Rufeni, dar care miroase tot timpul a busuioc, ceară și miere. În Țicău se află și o casă mică, sărăcăcioasă, *Bojdeuca* în care a locuit Ion Creangă. Acestea și multe altele le păstrez vii în memoria mea. Pe ulița Zlataustului se află casa bunicului Alexandru T. Teodoreanu, neam de țăran din Brusturoasa Neamțului, fiul preotului Teodor de unde și numele Teodoreanu. Teodoreanu Alexandru O. (Păstorel) (1894 -1964) s-a născut la Dorohoi. Scriitor și publicist, a făcut parte din

cultura și deci spiritualitatea românească. Amintim aici emblematic Palat al Culturii, Biserica Sfinții Trei Ierarhi, Teatrul Național „Vasile Alecsandri” și cea mai frumoasă bibliotecă din lume, „Biblioteca Mihai Eminescu”. Mitropolia Sfânta Parascheva, ocrotitoarea Iașului și chiar a Moldovei întregi, este prăznuită în ziua de 14 octombrie de ieșeni și de alte mii și mii de pelerini. Biserica Sfinții Trei Ierarhi, locul cel dintâi al Sfintei Parascheva, luând foc și topindu-se argintul tuturor icoanelor și al sicriului Sfintei, trupul și vâlul acesteia au fost luate de pe jar neatins. Prin urmare, nici pământul, nici aerul, nici focul n-au avut putere asupra ei. Fecioara din secolul XI a lepădat hainele bogate și a pusnicit în deșertul Iordanului, dar cu 2 ani înainte de a muri s-a întors în țară. Biserica Trei Ierarhi au jupuit-o și au ars-o turcii, a schingiuit-o un arhitect francez, dar tot minunată a rămas. Nu știu de ce, dar aici slujbe nu se fac.

cercul „Vieții Românești” și a scris „Hronicul Măscăriciului Vălătuc”, „Mici Satisfacții” pagini satirice, epigrame „Strofe cu Pelin de Mai”, „Vin și Apă” și multe altele. Ionel Teodoreanu, născut la Iași, a trăit între anii 1898-1954 și a profesat avocatura. Ca scriitor remarcabil a publicat „Ulița Copilăriei”, „In casa bunicilor”, „La Medeleni”, romane sentimentale „Lorelei”, „Turnul Milenei”, „Masa Umbrelor” și cărți inspirate din proza lirică nostalgică unde evocă universul copilăriei și adolescenței. Pe ulița Zlataustului era biserica Zlataust, construită de Gh. Duca în 1638, cunoscută publicului din romanul lui Ionel Teodoreanu „Fata din Zlataust”. Ionel Teodoreanu a fost totdeauna mândrit de faptul că în 1862 Iașul își pierduse titlul de capitală a românilor. Dar Iașului astăzi nu-i pasă de Ionel Teodoreanu, deoarece casa Teodorenilor, acum o dărâmtură, a fost scoasă de pe lista de patrimoniu în anul 2005. Izvoarele istorice temeinice, menționează că pe vremuri (acum

mai bine de două secole), orașul Iași a avut ca cimitir chiar curtea bisericii Sf. Ioan Gura de Aur - Zlataust.

În 1968, cu ocazia înlăturării pământului de la baza zidului bisericii, s-a găsit, doar întâmplător, mormântul vestitului lăutar Vasile Barbu Lăutaru. Staroste al lăutarilor din Moldova timp de 40 de ani, Barbu Lăutaru a fost unul din cei mai mari cântăreți populari români. A întreprins numeroase turnee în țările românești, inclusiv Basarabia. În iarna anului 1847, legendarul lăutar s-a cunoscut la Iași cu Franz Liszt. Săptămânalul francez „La Vie Parisienne” relatează că atunci când marele compozitor a făcut un popas la conacul lui Vasile Alecsandri, Barbu Lăutaru a reprodus la cobză, întocmai și la primă audiție, o amplă și dificilă improvizație făcută la pian de Franz Liszt, stârnind încântarea, uimirea și admirația acestuia. Interesantă este și descoperirea cu același prilej, al săpăturilor, a potirului din argint cu inscripția datată din anul 1805.

Din acest potir preferau a se împărtași prozatorii și poeții Iașului, precum Ionel Teodoreanu, Otilia Cazimir sau George Lesnea, intelectuali care frecventau această biserică. Peste drum de Casa Radio, pe strada Lascăr Catargi, s-a aflat clădirea în care, în timpul Primului Război Mondial a locuit Ionel Brătianu, primul ministru al guvernelor.

În 1918, aici s-a făcut istorie deoarece în „Cuibul Reîntregirii” s-a pus la cale reîntregirea țării cu Ardealul, Basarabia și Bucovina. Dar această clădire, ca și casele lui Ibraileanu, a Academiei Mihăilene și a Teodorenilor au fost dărâmate. Un popor fără istorie nu are viitor. Se știe că Iacob Negruzzi, Mihail Kogălniceanu, Vasile Alecsandri, Costache Negri, Titu Maiorescu, Alexandru Ioan Cuza și Vasile Pogor au studiat în străinătate, dar s-au întors pentru a reclădi România. Deoarece sunt absolvent al Universității de Medicină din Iași, relatez câteva date în legătură cu istoricul acesteia. Universitatea de Medicină din Iași se află în palatul Calimachi datat din 1793. Aici, Kogălniceanu și Crețulescu, făcând parte din guvern, au hotărât înființarea Facultății de Medicină din Iași la data de 1 decembrie 1879, în timpul domnitorului Carol I, care în anul 1881 a devenit rege. Familia Calimachi a dat patru Domnitori și un Mitropolit. Fiind student la medicină și cu bani puțini, mă duceam mereu la o librărie de pe starda Lapușneanu pentru a consulta noile apariții. Librarul era foarte amabil cu mine, deoarece mă lăsa la raft și îmi oferea și un mic scaunel să pot studia în liniște unele cărți de specialitate.

În anul 1956 când a aprăut romanul lui Victor Hugo „Mizerabilii”, librarul a umplut partea de jos a vitrinei cu această carte. Spun partea de jos, deoarece deasupra erau operele lui Marx, Engels, Lenin și Stalin. După

Discurs de Recepție la Academia Română

trei zile, librarul a dispărut și nu l-am mai văzut niciodată.

Mi-am ales cariera de medic pentru a dăruie cu generozitate și dragoste șanse de viață tuturor oamenilor suferinzi, prin faptul că această profesie are o dublă origine: cerească și pământeană.

Îmi place totdeauna lucrul bine făcut, înfăptuit nu din datorie, ci din plăcere. Pun suflet în toate activitățile chiar dacă, în luptă cu vitregia vremurilor și a semenilor îmi este foarte greu. De cele mai multe ori, la lucruri frumoase se ajunge doar prin suferință. Totuși, pentru mine viața înseamnă ceilalți. Din această perspectivă, răbdarea și vicisitudinile sunt considerate a fi cheia succesului. Așa cum a spus Denis Diderot, mai bine este să te consumi decât să ruginești.

Cultul prieteniei, respectul, prețuirea și dragostea nu se pot căpăta sau acorda, ele se câștigă prin competență, corectitudine, omenie și printr-un comportament adecvat. Nu fotoliile și funcțiile pe care le ocupăm asigură respectul celor din jur. „Diploma de om respectat” este o simbolică diplomă socială obținută printr-o ținută morală și comportamentală de viață.

Democrația nu este obligată să asigure tuturor condiții egale, ci numai șanse egale (Irving Kristol). Oricum, fiecare trebuie să lase moștenire celor care urmează ceva mai mult decât au primit ei de la înaintașii lor. Fiecare să fie conștient de capacitățile sale, de limitele sale și de potențialul său.

Medicul va ține totdeauna pasul cu tot ce înseamnă progres tehnologic, să ajungă la un nivel cât mai înalt pentru a sincroniza activitatea sa cu spiritul dar și cu achizițiile cele mai moderne. Dacă nu ții pasul cu ele nu te poți aștepta să obții o calitate foarte bună din proiectele pe care le dezvolți. Prin urmare, trebuie să considerăm medicina ca o adevărată religie căreia să-i consacram totul. Dacă dorești să devii performant în domeniul medicinei se impune a renunța la o mare parte din viața personală pentru a o dăruie semenilor. Totuși, sufletul și trupul nostru trebuie să-și păstreze mereu vigoarea, pentru a-i ajuta pe prieteni și pe dușmani, pe cei buni și pe cei răi, pe cei bogați și pe cei săraci, pe cei credincioși și pe cei necredincioși. Când pui trup și suflet în ceea ce faci este imposibil să nu izbutești și să nu-ți îndeplinești cu demnitate destinul. Activitatea de inovare, cercetare și cunoaștere reprezintă un spațiu de întâlnire a diferitelor concepții filozofice și ideologice, cu ajutorul cărora rezolvăm conflicte de valori și elaborăm principii general valabile în domeniul microcosmosului biologic. Aici ar fi bine de finanțat inovatorii și nu inovația.

Totuși, cercetarea este ambivalentă deoarece are o față luminoasă, favorabilă omului, care conservă viața și una întunecată, tenebroasă, barbară, impredictibilă și cu riscuri pentru om.

Din această cauză cercetările științifice trebuie ținute sub control,

pentru a da sens uman descoperirilor și aplicării lor. Activitatea științifică fără creație, fără sensul ei uman și fără artă face ca profesionistul să rămână la periferia existenței. Iubirea de oameni aduce înțelegere, netezirea divergențelor și conflictelor și restabilirea unei drepte și echitabile conviețuiri omenești.

Prin credință, percepte terapeutice de morală și prin știință, omul poate deveni mai bun. Cei care sunt stăpâniți de ură, nu mai țin seama de manifestarea ei, de nicio lege morală a onoarei și omeniei.

Omul stăpânit de ură are mintea întunecată, nu mai judecă și nu mai cruță nimic, pentru că ura nu cunoaște limite și nici nu alege mijloacele pentru atingerea scopului ei. Totuși, în om triumfă nu lipsa de rațiune, cruda nedreptate și suferința, ci atotputernicele și nesfârșitele virtuți, adică nădejdea, dragostea și credința. Cei care merg

rege” iar Ambroise Paré i-a răspuns „sire, pentru mine toți bolnavii sunt regi” și apoi trebuie să vă mai spun ceva, eu pansez dar, Dumnezeu vindecă. Regele a mai trăit încă 11 zile. Rândurile care urmează cuprind doar o mică parte din gândurile și amintirile pe care vreau să le las oamenilor pe care i-am iubit. Scrisul este în esență o simultană focalizare a științei și a conștiinței care ne deschide accesul în domeniul trecutului și ne face să fim într-o inefabilă rezonanță cu baza culturală și materială a lumii.

Alteori este o contemplație a principiului imanent și transcendent a tuturor lucrurilor și acțiunilor care se desfășoară în societate, este ca un act de evocare, empatie și dragoste care îți crează o stare egosintonică internă superioară intenției și sentimentului. Greutățile suferite din cauza resentimentelor lipsite de orice fundament n-au meritat să fie scrise, fapt datorită căruia au fost

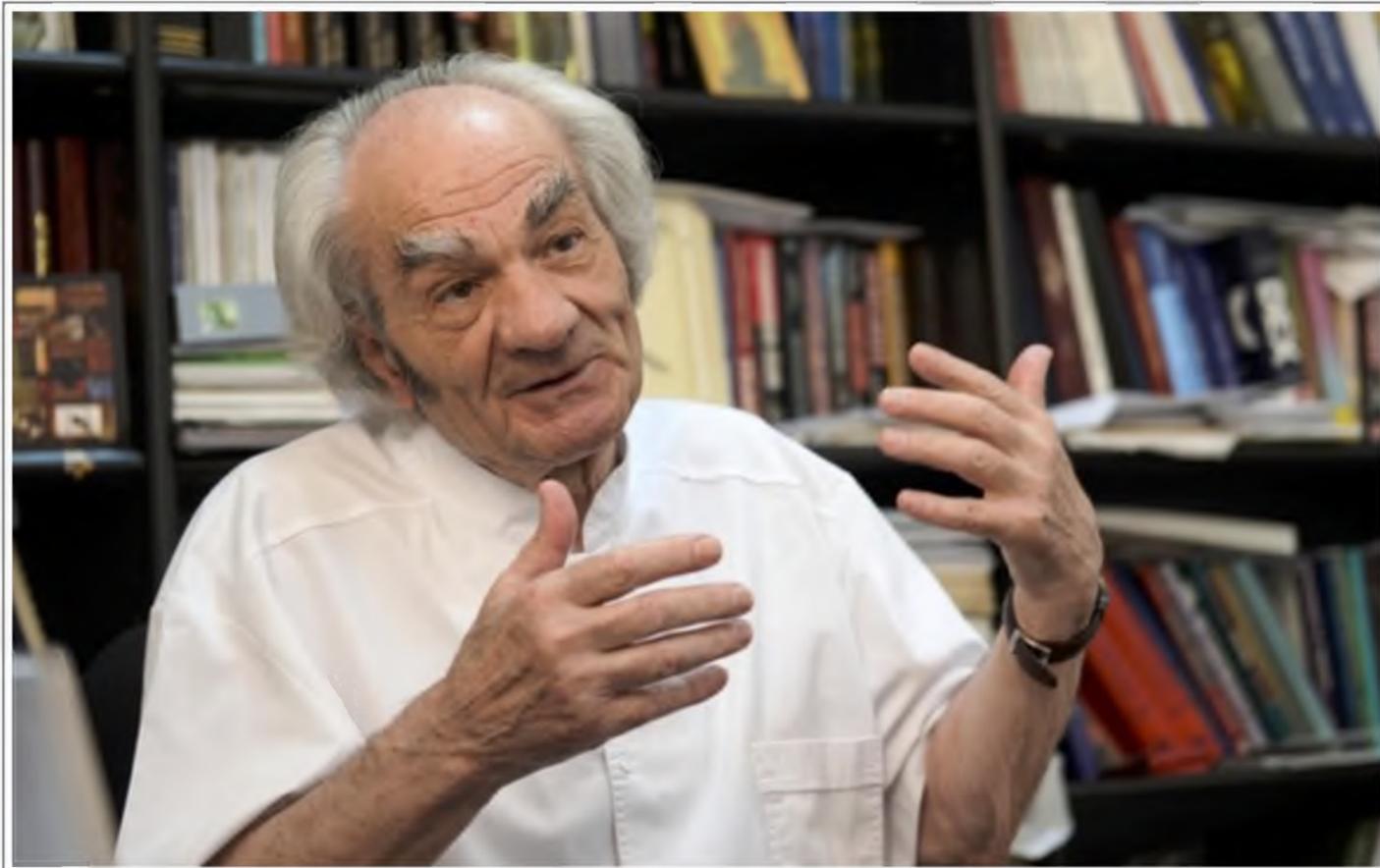
înainte deoarece viața este o mișcare în sens unic.

Nu este niciun merit să fii tânăr pentru că toți ne naștem tineri cu nevinovăția curată a copiilor. Păstrez totuși nealterată tinerețea intelectuală și sufletească împreună cu simțul umorului.

Când suntem tineri, credem că viața ni se cuvine și că este eternă. Când ne îndepărtăm tot mai mult de tinerețe, descoperim că viața este un dar de Sus. Nu putem fi eterni, dar este în puterea noastră să ne înțelegem destinul și să creem o operă durabilă care să lase urme în eternitate. „Dacă nu vrei să fii uitat după ce ai murit, scrie lucruri care merită să fie citite, sau fă lucruri care merită să fie scrise după dispariția ta” (Benjamin Franklin).

„Orice carte este monumentul cel mai durabil, deși e din hârtie” (Dostoievski).

Ceea ce poate făuri fiecare dintre noi este adultul sau vârstnicul vajnic

pe aceste drumuri frumoase, deschid în mod firesc o nouă ușă spre adevăr, cunoaștere și creație. E foarte greu să-ți dai seama la un moment dat cum ai ajuns cel care ești. Oricum, acesta este rezultatul tuturor întâlnirilor din viața ta și a felului în care tu, ca fire, ai reacționat la ce ți s-a zis, ce ai văzut și la ce ai trăit începând cu familia, școala și continuând cu toate experiențele pe care le-ai încercat sau ai fost parte.

Neurochirurgia, care este regina artelor chirurgicale (Grafton Lowe), dar și psihologia, m-au pus în situația de a cunoaște oamenii cu suferințele lor, pe care le-am alinat. Când într-un turnir, Henric al II-lea (1547-1559) a primit o săgeată în ochiul drept, prin străpungerea coifului, a fost chemat cel mai renumit medic din vremea respectivă și anume Ambrois Paré (1510-1590). Când a ajuns la patul bolnavului acesta i-a spus „doctore, pe mine să mă tratezi ca pe un

eludat. Anii '40 ai celui de-al XX-lea veac au fost cei ai lumii împărțită în două tabere: o lume aflată încă în adolescența civilizației moderne, a unor mari și decisive descoperiri ale minții omenești, a nașterii și expansiunii ideilor nobile de libertate, justiție și dreptate socială și o altă lume marcată puternic de povara unor trăsături ancestrale, întunecate, de egoism, de neubire, ură și invidie, de sindromul Cain, de crimă și discriminare, de acaparare prin jaf și cucerire, de legea forței și nu de forța legii.

Povestea destinului meu este una emblematică pentru generația tragică a poporului român din ultimul secol, cel de-al XX-lea, al celui de-al doilea mileniu al cronologiei post Hristice, iar trăsătura dominantă a destinului meu este una temerară și eroică. Am sfidat rănilor, durerile, obstacolele, necunoscutul și nebuloasa viitorului și am mers

definit ca un aliaj de timp, de trudă, de experiență, de înțelepciune și de vrajă. Puterea de muncă excepțională, capacitatea de a mă conecta și deconecta la diverse activități de câteva ori în cursul unei zile, conștiința datoriei, înțelegerea necesităților de moment și de perspectivă, dorința de a fi util colectivității prin acțiuni benefice m-au dus la obținerea victoriei spiritului și intelectului asupra mediocrității.

Am rezistat, am supraviețuit și am ținut capul sus în față neajunsurilor de orice fel, îmbinând spiritul cu acțiunea, credința cu lupta, însușirile intelectuale cu scopurile imediate ale vieții și comprimând la minimum timpul-odihnă în favoarea timpului-muncă.

Dar ca în orice evocare, timpul estompează și modifică datele și faptele reale, iar subiectivismul le deteriorează parțial, oricât de mare ar fi silința de a expune totul cu acribie și cu argumente peremptorii.

Uneori, caracterele au fost modelate strâmb iar oamenii de valoare și-au croit drum cu greu pentru a se putea afirma. Alteori, pentru a putea progresa și corecta destinul s-au îndreptat spre alte orizonturi. Buchetul meu de confesiuni nu este altceva decât o carte de învățătură alcătuită din mesaje ale minții și inimii mele, în care sunt îngemănate devoțiuni de-o viață, prietenii și colaborări cu diferiți oameni, sudate prin fluidul secret al credinței, căldurii, sincerității, dragostei, solidarității, respectului și prețuirii. Tulburătoare prin infailibilul lor, respectivele calități au și un caracter persuasiv deoarece reprezintă un mod de a fi al unei demne afirmări. Oricum, peste toți anii trecuți am înaintat cum am putut pe calea desfundată a vieții, cu echilibru, vigoare, inteligență, tact, bunătate, generozitate, calm, gentilețe firească și noblețe înnăscută, garanții ale adevăratei colectivități umane, fără grandilocvență, patetism și gesticulații acaparante.

personalitate providențială născută să pătrundă tainele, rosturile, sensurile și să înfrunte timpurile, prin longevitate spirituală. Sunt un om fără slăbiciuni? Fără îndoială că nu. Nici nu pot fi, sunt doar om. Cuvântul ebraic „adam” înseamnă om. Am admirat și am iubit, am fost mândru în toți acești ani de realizările practice ale Clinicii de Neurochirurgie Vasculară creată de mine, dar și de cele teoretice materializate prin publicații, brevete de invenții și inovații, de premii academice și altele și am impresia că succesele vor continua. Munca intensă și optimismul au fost factorii de bază ai sănătății mele psihice și ai succesului de care a depins și sănătatea mea fizică. Parc-a fost ieri, când au trecut anii? și anii continuă să zboare. Într-un veac turbulent ca acesta, cu oameni în permanentă căutare de repere și soluții, prezența mea reprezintă certitudinea echilibrului, calmului și siguranței. Om cu iubire și teamă de Dumnezeu,

modestia, dar și cu oprobiul și cu acte peiorative față de intoleranță și adevăr, m-am definit ca exemplu unicat al devotamentului uman, ca pildă pentru necesitatea actului de întraajutorare umanitară cu finalitate în alinarea suferințelor..

Așa am construit o nouă disciplină umanistă a valorilor, în definirea căreia stă marele meu exemplu, conduita mea morală, gesturile filantropice, cultivarea prieteniei, vocația pentru binele obștii și al patriei, adică știința exemplului de urmat.

Ani la rând am fost modelul prin excelență pentru multe generații de elevi și studenți, pentru colaboratorii mei de pe tărâmul neurochirurgiei și științei în genral și pentru auditori sau telespectatori, care mi-au sorbit învățătura rostită și căroră le-am influențat în bine anatomia și fiziologia sufletului. Lor le datorez respectul, gratitudinea și prețuirea mea. În acest mod, prin felul meu de exprimare și comportare am devenit contagios. Numai o energie ieșită

farmecul, prietenia, și comportamentul pe care le degaj, reprezintă modul meu de viață și filozofia care m-au ajutat să obțin victoria spiritului asupra mediocrității și imposturii.

În lumea noastră grăbită și strâmbă, mereu cu verticalitate, înțelepciune, răbdare și optimism, am făcut totul din bunătate și din nelimitata mea dragoste pentru semenii, am trăit prin ei și pentru problemele lor, ca simbol al speranței.

Dacă dorești binele aproapelui tău, îți dorești binele tău.

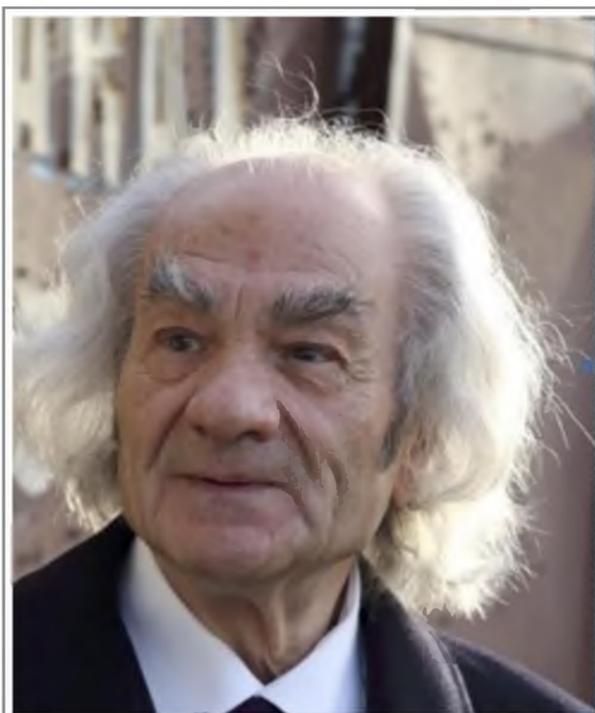
Am întruchipat aici doar câteva din frumoasele mele valențe spirituale și umane, am coopeart cu semni și m-am confruntat cu idealurile lor, refractar fiind la ineptii și la orice rea voință. În acest mod, anii au trecut, dar bonomia a rămas. Am fost întotdeauna o instanță morală și un rezervor inepuizabil de omenie. Nu am alta grijă decât să fac bine, să alerg, să lupt, să depun strădanii și să mă rog de alții doar-dar voi izbuti să alin o durere, să îndeplinesc o rugămintă și să torn o satisfacție într-un suflet.

Avalanșa de probleme mă potopesc zi de zi, mă pun permanent în situația de a găsi căile de soluționare cele mai adecvate pentru diferite situații. Soluții există, dar rezolvări nu se pot obține decât dacă părțile știu să comunice.

Din acest interes, respect și dragoste pentru ființa umană izvoaraște infinita bunătate, înțelegere, răbdare care mă conduc întotdeauna spre aflarea celei mai cumpănite dintre soluții. Moderația și exercițiul îndelungat de sacerdot al binelui, mă îndrumă întotdeauna spre găsirea de circumstanțe atenuante chiar și pentru unele manifestări care ar putea genera judecăți mai aspre. Aceasta reprezintă o verigă strălucitoare în solidaritatea dintre oameni. Nu am trăit nicio zi fără a face ceva benefic pentru cineva care, sunt sigur, nu mă va putea răsplăti niciodată.

Pentru a obține stima, respectul și prețuirea celor care s-au vrut sinceri și drepti cu mine, viața mi-a oferit căi și mijloace de-a dreptul miraculoase pentru scoaterea mea din suferință și pentru a mă ajuta să câștig mult, nu pe plan material, ci doar în domeniul spiritual.

Deși toată viața mea a fost zbuciumată, Dumnezeu m-a înzestrat cu suficientă putere de luptă pentru binele celorlalți, pentru dreptate și adevăr, directive greu de realizat. Sacralitatea are două dimensiuni: munca pe care o venerază și actul de creație, adică climatul de iradiație spirituală. Ele oferă o stare inefabilă de sintonanță lăuntrică, principiu imanent și transcendent al tuturor lucrurilor și ființelor. Lăsarea să dormiteze sau să moară în noi vreuna din activitățile sau înzestrările fundamentale de ordin fiziologic, psihic, mental intelectual sau spiritual, este incomparabilă cu reușita în viață, cu sănătatea deplină și cu fericirea. Mi-a fost dificil să realizez un echilibru în toate, dar în permanență am năzuit spre adevăr și avansare printr-un trai onest, loial așa cum m-au învățat părinții, școala, cugetul și

Onest, loial am făcut toate astea în detrimentul sănătății, al timpului de odihnă și uneori al propriilor mele interese. Arhitectura personalității mele nu a fost prozaică, ci s-a dovedit a fi a unui om generos a cărui viață și-a daruit-o binelui altora. Numai energia stimulată de marea responsabilitate față de propria mea persoană și mai ales față de obște, mi-au determinat marile bătălii, dintre care multe le-am câștigat.

Mulțumescu-ți ție Doamne că m-ai ajutat să-mi îndeplinesc menirea și să reușesc a face acea fuziune perfectă dintre viața personală și cea publică. O faptă bună este mai prețioasă în ochii lui Dumnezeu decât studiul școlastic a unor file din Biblie. Stimez și iubesc cu lealitate, patriotism și devoțiune țara în care trăiesc.

În această lume amenințată de primejdii, seisme și transformări înțeleg foarte bine dramele sufletești ale altora numai prin răbdare, înțelegere, bunătate și respect pentru ființa umană. De aici își trag seva nesecatele mele forțe existențiale, care mă condamnă să rămân tânăr și puternic, adică o

întruchiparea modernă a modelului de tip uman, un emerit al spiritualității, o admirabilă sinteză a calității omenești superioare, încununată de ceea ce dă ființei umane o supremă distincție: modestia. Numai așa am putut deschide porțile tănuite ale sufletelor oamenilor, îndemnându-i la totală sinceritate și confesiune. Respect orice ființă omenească, indiferent de apartenența sa religioasă, politică, socială sau națională, indiferent dacă este bun sau rău, bogat sau sărac, prieten sau dușman. Mulți mă întreabă cum am timp să mă angajez în atât de multe activități (chirurgicale, publicistice, de cercetare, publice ca senator etc), să dau curs atâtor solicitări individuale și să fac față unui număr atât de mare de probleme. Oricum, nu sunt decât o punte între comunitățile științifice, de cercetare, publice, culturale și chirurgicale, o energie ce nu cunoaște odihnă.

Cu tradiții umaniste dintre cele mai vechi în care s-au cultivat fraternitatea, toleranța, prietenia, atașamentul față de societate și față de țară, cu virtuțile muncii, cu dragostea pentru știință și artă, cu

din comun, luminată de o profundă și vastă cultură, numai o clarviziune realistă stimulată de sentimentul de obște mi-au determinat marile bătălii, dintre care pe multe le-am câștigat. Când poposesc asupra unor puncte de referință, o fac asupra modestiei, spontaneității, căldurii sufletesti, umanității și rigurozității științifice care-mi dau puterea de a rezista în față încercărilor de tot felul pe care mi-a fost dat să le întâmpin.

Ani de-a rândul mi-am amintit numai de lucruri frumoase cautând a le uita cât mai repede pe cele urâte. Am refuzat tot timpul să bârlesc, să spun lucruri negative, critice, peiorative despre oameni, colegi și nici nu am obișnuit să mă amestec în domenii care nu mi-au aparținut. Totuși, momentele grele de viață și capcanele timpului nu m-au ocolit, dar am știut să le depășesc, deoarece am visat și visez în continuare la fraternitate, la eliminarea urei, ineptiilor, invidiei, lichelismului, elucubrațiilor și prostiei împotriva căreia nu s-a descoperit nicun vaccin.

Valorile morale, sensibilitatea, bunătatea, delicatețea, modestia,

cum m-a îndrumat mintea. Forțele supreme, ezoterice, care mi-au luminat calea și mi-au oferit puterea de a depăși toate obstacolele au fost credința, perseverența, seriozitatea morală, rezistența fizică și inteligența. Nu știu dacă inteligența este o formă a bunătății umane sau dacă bunătatea este o formă a inteligenței, știu doar că nu totdeauna coexistă. Viața mea reală a fost mult mai complexă și mult mai interesantă decât am putut eu să notez aici. În respectivele relatări am descris numai o parte din suferințele, visele și băcăliile mele deși inițial am pornit cu intenția de a nu eluda nimic.

Soarta acestor rânduri persuasive, scrise cu sinceritate și devoțiune poate se va dovedi utilă și demnă de atenție pentru tineri.

Sau poate că ele vor fi stocate pe undeva, sau vor ajunge la urechile și ochii unui public extrem de divers pentru a servi drept model pentru unii, pentru a fi confirmate sau infirmate de alții, dar acest fapt îl vor decide oamenii, împrejurările și timpul. În domeniul profesional, metionez că am terminat Facultatea de Medicină Generală din Iași, în anul 1958 și Facultatea de Filozofie-Psihologie din București, în anul 1972. După terminarea Facultății de Medicină, fiecare absolvent era obligat să efectueze trei ani de activitate în mediul rural.

Fiind medic de circumscripție, în ultimul din cei trei ani la dispensarul din Dărmănești, Jud. Bacău, m-am hotărât să dau concurs la București pentru a ocupa un post de medic secundar.

Ca absolvent al Facultății de Medicină din Iași nu cunoșteam pe nimeni în capitală, dar știam că aici pot face progrese pe măsura dorinței mele. Nu eram nici măcar membru de partid.

În urma unui concurs extrem de greu, cu zeci de candidați pe un loc, am reușit și am devenit în anul 1961 medic secundar de neurochirurgie, unde profesorul m-a întâmpinat cu mari rezerve și cu maliție.

Pe fundalul greutăților materiale din București, obiectivele îndeplinite mi se par eroice iar efortul herculian. Aici am luat contact cu inteligența, cultura, spiritualitatea, dar și cu delirul de grandoare și putere, cu fariseismul, cu lipsa de jenă morală și cu fenomenul de mancuzizare.

În anul 1992 am obținut prin concurs postul de profesor Neurochirurg la Universitatea „Carol Davila” din București și cel de profesor de Neuropsihologie la Universitatea de Psihologie „Titu Maiorescu” din București.

Am devenit apoi membru titular al Academiei de Științe Medicale (1993), membru corespondent al Academiei Române (1997), membru titular al Academiei Române (2004) și apoi membru a nouă academii din străinătate. Pentru a fi inclus în acea carte a neuitării, adică în Academia Română, am pus în luptă toate capacitățile mele de afirmare în scopul câștigării fidelității, prețuirii și respectului tuturor, și am reușit. Academia Română, sanctuar al nemuritorilor, reprezintă pentru mine un far de consacrare, instituția și școala cea mai grea, în care a

trebuie să accept robia efortului creativ, o veritabilă sursă de spiritualitate, chemată să clădească viitorul României și România viitorului. Euristica întregii mele activități științifice desfășurată cu pasiune, competență și argumente peremptorii timp de peste 60 de ani a dus în mod inexorabil la elaborarea a peste 413 lucrări științifice publicate în periodice din țară și străinătate și a unui număr de 58 de cărți, atlase monografii și tratate, multe în limba engleză și de importanță deosebită fapt datorită căruia sunt răspândite în toate cele patru zări.

Scrierile mele fac dovada unui profund gânditor, sensibil la problemele complexe ale neuroștiinței întregind imaginea necesară punții de trecere către modul de viață neurochirurgical. Constatând ca Neurochirurgia din România se situează la un nivel extrem de scăzut, cu mortalitate operatorie de 50%-60%, am făcut tot ce se putea pentru a obține burse de studiu în diferite țări ale lumii pentru a mă perfecționa, conștient fiind că „orice călătorie într-un domeniu profesional face cât o bibliotecă”.

Am avut șansa să călătoresc mult, să cunosc personalități, locuri și oameni și să-mi dau seama de importanța lor.

De la mai marii maeștri am învățat cum să reduc mortalitatea operatorie de la 50%-60% la 4%. Astfel, în anul 1979 am introdus în arsenalul sălii de operație microscopul operator cu ajutorul căruia am reușit să aduc mortalitatea operatorie la nivelul țărilor celor mai avansate, adică la 4%. Împreună cu laserul utilizat din anul 1984 am putut deschide căi noi în neurochirurgia românească. Din preocupările mele științifice, care au condus la rezultate remarcabile, menționez descoperirea unei noi celule cerebrale care în anul 2006 a fost adusă la cunoștința comunității științifice internaționale (vezi lucrarea „The cordocyte” publicată în Proc. Rom. Acad. Series B 16; 83-102, 2014), descrierea sindromului de „Logoree și hiperchinezie”(1972), descrierea sistemului reticulat inhibitor ascendent (1972), relevarea bazei neurologice a conștiinței (2009), studierea apoptozei (1999) și a paraptozei (2013), iar în anul 2006 am descris sindromul carotido-optico-falciform, în cartea „Patologia Neurochirurgicală a Hipofizei”, etc. Relația maestru-discipol reprezintă forța motrice ce generează școli și implicit tradiție în știință, cultură și deschidere spirituală. Știința fără tradiție, adică fără școală și fără echipă sau discipoli, este astăzi de neconceput.

Mulțumesc tuturor celor care ați fost, dar nu mai sunteți printre noi. Lor le datorez foarte mult din ce am realizat în această viață.

Recunoștința tuturor celor care m-au ajutat!

Este ușor să-ți exprimi admirația pentru savant sau pentru omul devotat pentru care viața înseamnă ceilalți. Este însă imposibil să cuprinzi în cuvinte, oricât de

iscusit alege și oricâtă încărcătură emoțională ar avea, o devoțiune sau un sentiment imant, cristalizat de-a lungul multor ani. Acel inefabil ne unește pe toți într-o afinitate de spirit care ne face viața mai frumoasă. În toată activitatea noastră medicală, și nu numai, rămânem ucenici și dascăli. Sfânta învățătură de a te simți mereu elevul înaintașilor tăi, de a te lăsa stăpânit de datoria morală de păstrător și continuator al unei tradiții de ținută, reprezintă dezideratul tuturor.

O generație pleacă, o generație vine și fiecare la rândul ei continuă cu emoție tradiția adaugând câte ceva care duce știința mai departe. Trăsătura definitorie a caracterului unui om scriitor, a sufletelor alege este capacitatea acestora de a se simți și exprima gratitudinea celor care l-au influențat în bine, care l-au ajutat și l-au îndrumat la începutul vieții și carierei.

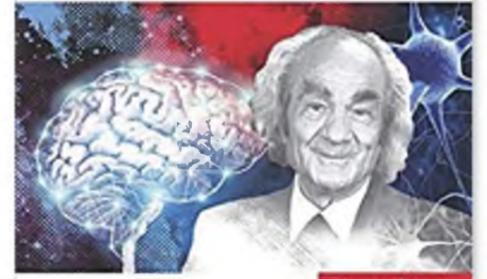
Dragostea și respectul pentru semenii m-au situat pe tabla valorilor morale și mi-au înrădăcinat în conștiință capacitatea de a-mi eleva propria spiritualitate. Medicina este una din modalitățile cele mai directe de exprimare a devotamentului pentru oameni. Am oferit neurochirurgiei prestanță și spiritualitate, supremația rațiunii asupra ilogicului, solidaritate și buna conviețuire dintre oameni, fapte datorită cărora poate voi fi recunoscut și eu un tezaur național „un Leu din Darabani”.

În decursul timpului am fost onorat cu înalte funcții, distincții și premii academice în țară și în străinătate, drept recunoașteri binecuvântate ale prodigioasei mele activități științifice și neurochirurgicale.

Pe drumurile întortocheate ale activității științifice, în liniștea mea aparentă și egosintonică se produceau abreații, catharsisuri, furtuni emoționale, zbucui, dar și fenomene de emulație intelectuală, semnale ale adevăratului proces al cunoașterii și disejecției anatomiei portretelor pline de viață ale marilor cercetători. Binecuvântata mea neliniște a științei a intrat în patrimoniul internațional deoarece ceretările mele sunt citate de savanți din întreaga lume.

A păstra o evoluție neurochirurgicală permanent ascendentă, a fi din ce în ce mai performant, a face cercetare și a poseda un cuvânt care să cântărească din ce în ce mai greu în fața colegilor și a lumii, reprezintă un unicat de cinste intelectuală, de curățenie sufletească, de modestie superlativă și de auomulțumire. Mie mi se pare de departe mai importantă și mai hotărâtoare, în ceea ce privește destinul, atitudinea de devoțiune, acribie și respect pentru demnitatea umană, pentru dreptul fiecăruia de a-și păstra această demnitate neatinsă. Pentru aceasta ar trebui să se producă o schimbare în tot: în politică, în sistemul social și economic, dar mai ales în comportare și mentalitate. Cei care mi-au publicat câte o scurtă biografie au uitat să-mi enumere datele concrete operatorii, publicistice și de cercetare.

LEON DĂNĂILĂ

Author Series

Functional Neuroanatomy of the Brain

Am menționat numai epifenomenele și faptele prozaice ale activității mele în scopul evident de a exonera datele peremptorii. Mulți tânjesc spre înălțimile faimei, ale puterii dar se scufundă în prăpastiile uitării sau intră în capcanele timpului.

Unii sunt încorporați profund în istoria univestității iar alții sunt uitați aproape instantaneu.

Până în prezent am efectuat peste 40 300 operații, am scris 58 cărți, am 18 certificate de inventator și 10 de inovator și am introdus în neurochirurgia românească în anul 1979 microscopul operator și laserul (în anul 1984) cu ajutorul cărora am scăzut mortalitatea operatorie de la 60% la 4%.

Ca absolvent al Universității de Medicină Iași (1958), și a Facultății de Filozofie și Psihologie din București (1972), ca Membru Titular al Academiei Române, al Academiei de Științe Medicale (1993) și a altor 9 academii din străinătate, ca senator în Parlamentul României vă asigur că voi căuta în continuare noi resurse pentru a fi folositor oamenilor și științei.

Dar măsura în care, ca component al școlii de neurochirurgie, am ameliorat-o și am dezvoltat-o o judecă contemporanii, dar cel mai bine o vor judeca cei ce vor urma.

În domeniul politic, menționez faptul că la data de 11 decembrie 2016, am fost ales în funcția de senator PNL la circumscripția nr. 42 din Municipiul București. Aici mi-am adus aportul la soluționarea unor probleme majore ale țării fără a urmări interese personale.

Sănătatea, unul din sectoarele majore din România, a fost mai degrabă cârpită decât modificată pentru a fi adaptată condițiilor reale. Mandatul de legislator-senator a fost o sarcină de onoare, un amestec de luciditate, calm, energie, logică, cultură și înțelepciune, caracteristici pe care le-am combinat cu multă măiestrie. În pandemie, politicienii au intrat în gâlceavă cu biserica și au tras obloanele piețelor, dar și-au amintit că, vaccinarea este intervenția medicală cu cea mai mare rată de eficiență din istoria umanității; că vaccinarea reprezintă standardul de aur în eradicarea bolilor severe cu extindere în masă; dar prin vaccinare s-a reușit schimbarea în bine a destinului omenirii; și că vaccinarea este o problemă de siguranță națională.

22 decembrie 2020
Acad. Prof. Dr. Leon DĂNĂILĂ

CORPUL DE VOLUNTARI ROMÂNI CONSTITUIT

Epopoea ostașilor români transilvăneni care au dezertat din armata austro-ungară, când România a intrat în războiul de eliberare a Ardealului din 1916 este, în general, puțin cunoscută. Voluntarii ardeleni au fost preluați de armata țaristă și integrați în Armata Regală Română. Alți voluntari au preferat, după trădarea Păcii de la București din mai 1918, sub patronajul germanofilului Alexandru Marghiloman, să se implice în luptele cu bolșevicii din Rusia cuprinsă de revoluție. Despre acest episod regăsim unele informații doar în memoriile unor foști ofițeri implicați în lupte. Corpul voluntarilor români din Siberia sau Legiunea română de vânători

Cred că fiecare om de-ai tăi, Doamne, are stimă și dragoste față de învățătorul său; așa și eu am o dragoste față de al meu și o apreciere a părerilor sale când nu le pot opune argumente. În bunățate sorții prizonierilor în forma cum s-a publicat în *Neamul Românesc* m-a preocupat mult. De mult scrisesem în chestia aceasta fără niciun rezultat. Cauza a fost că epistolele nu au ajuns la locul destinației. Între altele, am fost scris și la Crucea Roșie. Mai târziu, aflai din gazete că D-voastră sunteți acolo *totum factum*. În o epistolă adresată învățătorului meu am folosit cam următoarele expresii: «am scris și la Crucea Roșie, poate că nu a ajuns scrisoarea, și tocmai dacă ar fi

scuzele, că în timpurile grele de acum, am pus la îndoială patriotismul d-tale, deși lucrul acesta nu l-am făcut în public, și d-ta, desigur, nici habar nu ai de astfel de nimicuri. O fac însă, parte din cauză că simțul meu de cinste îmi dictează așa; nu pot să mă ridic la înalta valoare morală a unor parlamentari români, părinți ai patriei, cari în absența unui coleg al lor îl hulesc, îl ponegresc, îl acuză de cele mai mizerabile fapte, ca după ce se întoarce și se dezvinovățește, nime să nu aibă un cuvânt de scuze, de regret. Săracă țară, cu astfel de moravuri publice. [...] Cetesc discursurile ce s-au ținut cu ocazia centenarului nașterii lui

să vie sau totul e pleavă...pleavă? Zău, faptele trecutului de loc nu cadrează cu vorbele ce să spun și cu greu cred că despre toți aceia, cari, de vreo câțiva zeci de ani, conduc soarta României, să va putea zice la 100 ani de la nașterea lor, cu drept cuvânt, cea ce azi să zice despre Rosetti.

Tare mi-e teamă că generația aceasta cu atâtea păcate, tocmai dacă va fi realizat ceva în politica externă, cea ce va fi puțin meritul ei, ci mai mult al împrejurărilor și al grosului, care pe lângă toată foamea și lipsa, nu se lasă cumpărat de arginții lui luda, nici înveninat de vorbele dulci ale propagandei străine, va fi merită uitării, ca o pagină prea neagră în istoria suferințelor neamului nostru. Eară în ce privește discursul D-lui Procopiu, trebuie să zic că complimentele făcute publicului, că are o bază morală solidă, că presa, în forma ei de azi, are un rol educativ, arată că nu vede sau nu vrea să vadă starea adevărată a lucrurilor. Halal de așa gazetari, cari cred că cu presa în forma de până acum vom ajunge la liman [...]. Singurul mijloc pot să fie numai reforme democratice. Eu nu vreau să ofensez pe bărbații de stat ai României, ținându-i de așa de mărginiți, că acest lucru să nu-l fi văzut și înțeles, când de 20 ani toți oamenii de bine nu vorbesc și nu scriu despre alte decât reforme și iar reforme ce ar fi de lipsă să se facă. Aceste reforme sunt drepturi politice în măsura cea mai largă, pentru clasa cea mai sănătoasă și mai românească cari o avem și pământ țăranului, aceluia țăran care l-a muncit de-a lungul sutelor de ani cu sudori și lacrimi și l-a apărat cu sânge pentru alții.

Despre necesitatea acestor două reforme, precum și a impozitului progresiv a trebuit să fie convins fiecare om cu mîntea și inima la loc. După satele lui Potemkin din 906, după fraze umflate, că noi suntem Belgia Orientului - avem analfabeți mai mulți decât Bulgaria care a venit 1907. De atunci sunt 9 ani. Căpăcim, dară nu facem nimic de-a dăi Doamne. Au venit vremile grele de azi. Atunci când vremuri mari cer fapte mari, ne înglodăm în nimicuri, ne ascundem după paravanul micilor trebușoare și ... din partea noastră poate veni potopul, numai noi să câștigăm. Oare nu tocmai timpurile acestea ar fi fost chemate să ușureze - prin ridicarea sufletelor celor interesați în scurtarea drepturilor lor nelegitime și închipuite, votul universal, darea progresivă și reformele agrare. Și dacă nici nu s-ar fi putut duce toate la îndeplinire acelor sute de mii de suflete cari zac în tranșee la granițele țării și acelor alte sute de mii ce rabdă foame și lipsă acasă, nu le-ar fi fost o mângâiere, o întărire pentru jertfa cea mare, declarația solemnă a tuturor oamenilor de stat și a tuturor partidelor că da, fie și cu știrbirea privilegiilor nelegale „celor supuși” vom face toate reformele necesare

Legiunea militară română din Rusia

transilvăneni- bucovineni din Siberia, după numele strămoșilor romani, a luptat sub comanda Corpului Militar Cehoslovac, care cuprindea trei divizii care în 1918/1919 a fost vârful de lance împotriva bolșevismului până ce s-au retras prin Vladivostok către casă și, pactizând cu bolșevicii, lăsându-i pe români în ariergardă, aceștia au repurtat strălucite victorii. În colecțiile Bibliotecii Academiei Române există câteva scrisori adresate de unul din membrii Corpului voluntarilor români din Siberia lui Victor Lazăr, bibliotecar la Academia Română, în același timp membru fondator al ASTREI. Precizăm că nu este vorba de o corespondență privată ci, mai degrabă, una destinată publicității. Astfel, A. C. (inițialele cu care semnează emitentul) se adresează, la 1 iulie 1916, lui Al. Marghiloman: „Stimate dle Marghiloman!

ajuns, nu știam că acolo e dl Marghiloman ». Învățătorul meu îmi răspunde astfel:

«Scisoarea ta recomandată din ian. nu am primit-o și nu s-a primit nici la Crucea Roșie. Marghiloman nu e cum crezi, căci gazetele mințesc ». Aceste cuvinte referitor la D-ta; dar nu pot să nu continu cu citațiunea ca să-ți comunic, așa-zicând direct, durerile sufletești ce le simte un om iubitor de neam și țară când vede cauzele stărilor de azi. Dacă le-ai ceti și pe celelalte ai vedea calea de mijloc, care singură e cea bună. Lipsa de cultură adevărată, afurisitul sânge greco-levantin, interese meschine etc.

Spre orientare amintesc că eu nu cetesc *Epoca*, *Adevărul*, *Dimineața*, nu le pot mistui; tonul lor îmi aduce aminte cearta între *Tribuna* și *Românul* - ca la ușa cortului. După cele ce-mi scrie învățătorul meu, îmi țin de datorință să-mi cer

Rosetti. Dară cetesc totodată și triste constatări pe cari le face generalul Crăiniceanu, referitor la viața publică din țară. Poate că D-ta nu ai cetit nici unele nici altele. Discursurile nu le pot înșira aici, nici nu merită, în partea cea mai mare sunt vorbe goale, dară constatările generalului Crainiceanu fiindcă e soldat și nu aruncă vorbele ușuratic, le reproduc:

1. Desbinările și hărțuile interne,
2. Tolerarea corupției germane din partea statului,
3. Traficurile, contrabandele, furturile și tradările de sus până jos...

E o demoralizare generală, o decădere grozavă ... Fără voie mi să pune întrebarea: Acei bărbați cari au vorbit, mai cu seamă Dl. Brătianu și Pherekyde, ca cei ce sunt la putere, au simțit însămnătatea vorbelor ce le-au spus, stau în dosul asigurărilor fapte cari ar fi trebuit să fie, cari vor

ÎN SIBERIA ÎN TIMPUL PRIMULUI RĂZBOI MONDIAL

pentru ridicarea la o viață culturală, materială și politică a robilor pământului. Nu li s-a putut sau nu li s-a poate da mângâierea că dacă va fi să verse sânge, îl vor vărsa odată pentru moșia lor! Nu-și varsă, dincolo de granițe, destui sângele pentru cauze străine? Pentru ce nu s-a făcut? Egoismul celor tari, celor bogăți în bani și pământ, lăcomia care nu s-a mai satură. Vezi, ca să umplu coloanele unei foi, unei reviste, toate acestea le-aș putea publica. Le voi și publica, fără cea mai mică aluziune, dacă D-ta nu ai putea să te hotărăști la gestul eroic ce să așteaptă de la oare cineva. Cerc, mai întâi pe calea aceasta neobicinuită, a vorbi la inima unui om care poate ceva, dacă vrea [...]. Cei de la putere nu văd, sunt orbi, sau ce e? Trebuie să cred că niciun ministru, niciun ofițier, niciun om care ar avea puterea să îndrepteze

300 mii capi de familie alcoolici! Rusia - în finanțe mai slabă ca noi, a putut să se lipsească de alcool în decursul războiului, de un venit de 800 mii Ruble și ce bine e. Însuși țărani, bețivii de mai-nainte, zic că e bine. România nu se poate lipsi? Sunt sigur că da, numai să vrea și să nu socotească interesele fabricanților de spirt și agenților electorali mai presus de ale țării! [...] Ei, dară scuză, mă am abătut de la obiect. Vedeți că o nouă viață trebuie să vie. Va veni și fără voia D-tale, fără voia tuturor celor tari și bogăți, fără voia păcătoșilor. Nime nu va fi așa de naiv să creadă că o va putea opri. Va veni poate mai târziu, dară cu cât mai târziu, cu atât va lovi mai tare. Venirea acestei vremi nu o ai putea grăbi D-ta? Eu cred că, dacă ai vrea, dacă te-ai

gestul ce l-ai face în vremile de acum? Prin declararea solemnă că vei lăsa din toate puterile, fie și contra intereselor proprii-pentru votul universal, împământenirea țărănilor, pentru darea progresivă și prin toate acestea pentru însănătoșirea vieții publice din regat? Ai avea vreo pagubă materială însămnată? Abia cred, pământurile și să plătesc doară, că-ți vor scădea veniturile cu vreo câteva 10 de mii, atunci când 400 mii țărani stau gata să-și apere patria lor și moșia D-tale cu sângele, care e ceva mai prețios decât banii, nu însemnă nimic, permite-mi a nu te crede așa egoist. Cetiam într-o carte că pe mormântul regelui Cyr stă scris: „Trecătorule, ori de unde vei veni, nu mă invidia pentru acest petec

urmei, nu faci din zeci de milioane, o jertfă de milioane? Ce influență ar avea această faptă asupra celor din clasa D-tale, asupra contrariilor politic, ar zice cu siguranță că e un truc politic, să vezi numai cum s-ar grăbi să-ți ia popularitate, dară D-ta ai avea gloria inițiativei, valorează ceva mai mult decât a celor cu educația cetățenilor! Ce ar însemna numele D-tale în rugăciunile de toate zilele ale celor și sutelor de mii, cari și-ar mulțami asigurarea înaintării lor materiale și culturale, nu mă ajută până să descriu! Dacă aș fi înaintea D-tale, și-aș cuprinde genunchii și te-aș ruga să faci gestul acesta, să faci fapta aceasta în interesul D-tale, în interesul neamului.

ceva, nu cetește un ziar, nu cetește o revistă, nu ese pe stradă ca să vadă ce e în țară! Cei ce văd relele și ar vrea ei însuși puterea să le îndrepteze de acolo de unde sunt puși nu le îndreptează, ci, în loc ca fiecare să lucre în cercul său, înființează societăți cari nu vor funcționa și dau apeluri. Prea multe societăți culturale, de educație și mai știu eu ce, nu sunt bune, între multele nu știu unde să te mai înscrii, la care să lucri, pe urmă nu te înscri la niciuna, nu lucri pentru niciuna și astfel rămânem tocmai așa cum am fost; cel mult inițiatorii cu gloria inițiativei, numele lor a figurat în un apel, cu slaba mângâiere că am încercat să facem ceva, dară nu s-a putut. E greu până să apucă românul de lucru, căci de lăsat îndată să lasă. Zic acestea în legătură cu societatea pentru educația cetățenească. Abstrăgând de la aceea că Dl. Iorga a arătat singura cale ce poate duce la scop, pentru care în tot cazul au mijloacele necesare pe care însuși ar fi putut să o afle, un organ de presă cinstit și serios, nu așa cum înțelege Dl. Procopiu, ce folos de asta societate și în timpurile de acum? Munca ei nu ar fi putut sau nu să cuprindă deja în cadrele Ligei culturale, în instituțiunea cercetașilor, munca aceasta nu să silește Dl. Iorga să o facă de zeci de ani; pentru ce ne fărâmașim și slabele puteri ce le avem, pentru ce nu ne putem alătura cu toată puterea unei societăți ce există, unui om care lucrează!

desbrăca odată de tot egoismul și ai privi viața din un punct de vedere mai înalt, ai putea. După vorba țaranului despre care și-am scris, D-ta ești unul dintre cei mai bogăți în pământ, cei mai bogăți în bani. Vremurile nouă te vor atinge și pe D-ta în interesele purului egoism. Dacă din un înalt altruism, o înaltă înțelegere a datorinței cătră neam și țară, cătră grosul pe care clasa D-tale l-a jupuit destul, nu te poți hotărî la o jertfă așa mare, fă-o din ambiție, din egoism. Să-ți spun un lucru. La noi în Ungaria, unii prevăzuseră lungimea războiului, știau că va veni rândul și la ei, deci s-au înrolat voluntari. Socoteala lor a fost bine făcută, aveau gloria de a fi intrat voluntari, admirația publicului și în cadrele armatei tocmai în urma faptei lor, un loc mai ferit. Vezi că eu judec foarte real. Fă un gest eroic - fie din orice motiv - dară fă-l. Lumea nu va căuta motivele. Ce-ai putea ajunge prin

de pământ”. Și eu ași zice: Marilor proprietari, nu invidiați pe țărani pentru un petec de pământ, care i-ar face posibilă o viață omenească. Va rămânea copiilor D-tale atât cât să poată trăi ca milionarii cei mai cheltuitori, dacă cumva creșterea lor nu ar fi fost îndreptată în direcția că fericirea vieții nu stă în a mânca și a bea, nici în plăceri trupești, ci în bucuria și fericirea sufletească ce și-o dă fapta bună. Dară, vei lăsa familiei D-tale o moștenire mare, Moștenirea unei fapte mari, eroice, unui nume care va însemna cea ce la nemți e Bismark, mai mult decât politicienii de zeci de ani încoace ai regatului, un nume care va rămânea veșnic în istoria nu numai a neamului nostru, ci în a întregii omeniri. Oare cea ce fac un Carnegie, un Rokefaller și alți oameni mari pentru omenire, Dl. Marghiloman să nu poată face pentru neamul său, căci, la urma

Și dacă inima, egoismul nu te lasă să faci fapta aceasta, gândește-te că regele, prin darul său, de 1-2 mil., va da atât D-tale cât și tuturor celor de seama D-tale - să nu zic o palmă - ci o lecție de patriotism, de iubire de oameni, pe care vă e datorința să o învățați și să o urmați cu fapte, pe care vă era datorința să o imitați cu toții deja de mult. Sunt de convingerea că nu V-am adresat niciun cuvânt ofensător, căci, la din contră, aș subscrie. V-am adresat numai o rugămintă, un apel la inima D-Voastră, deci nu e de lipsă să se știe de la cine vine. Un prinsioner din Siberia” (B.A.R., A 1154). În raport cu ceea ce s-a petrecut cu prizonierii etnici români proveniți din armata austro-ungară în alte zone geografice, unde au fost state situate de aceeași parte a baricadei, activitatea de mobilizare a voluntarilor români în Imperiul Rus a avut o amploare deosebită și a transmis un semnal puternic sub aspect politic.

Gabriela Dumitrescu

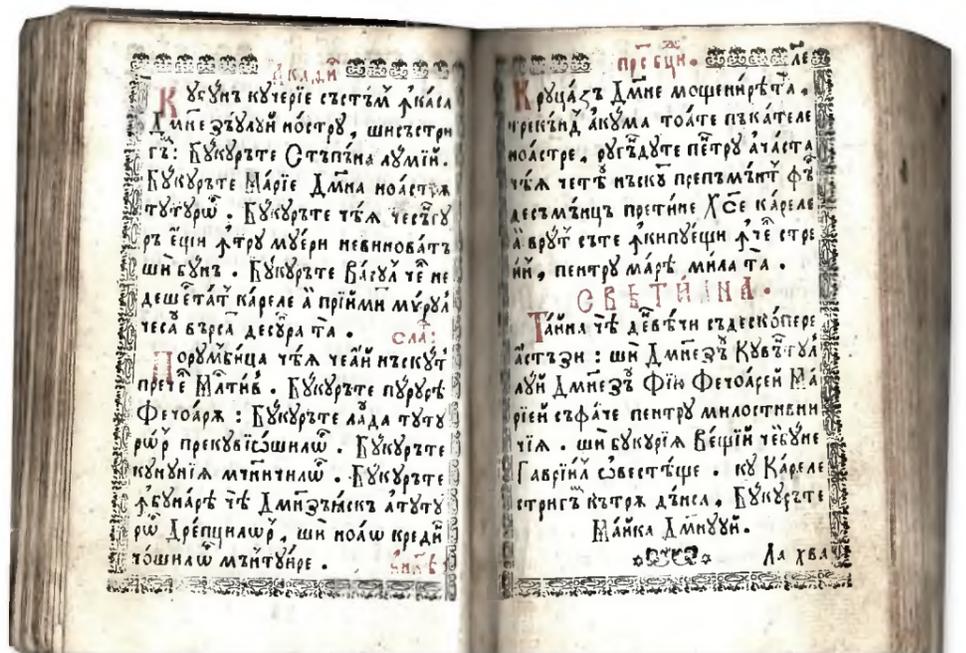
UN ACATIST NECUNOSCUT TIPĂRIT LA BUCUREȘTI

Acatist [București, 1679-1683]

În colecțiile de carte veche românească ale Bibliotecii Academiei Române, sub cota 81A, este înregistrată o frumoasă tipăritură, un Acatist de format în 8°, fără foaie de titlu, cu text românesc, cu 17 rânduri pe pagină, tipărit cu roșu și negru, împodobit cu gravuri, unele în plină pagină, altele ascunse în letrine ori intercalate în text. Cartea a figurat anterior la cota 216 A (adică era trecută la anul 1739) care a fost desființată și înlocuită cu 81 A. Numerotarea cărții este făcută pe file, cu litere chirilice și se oprește la fila 125, lipsindu-i finalul. La început a fost atașată o filă manuscrisă, textul tipărit deschizându-se cu fila 3. Dacă din filele 29, 74, 76, 94, 124 au fost sfâșiate părți importante, alte file lipsesc cu totul: 5, 17, 20, 36, 41-45, 48-57, 68, 69, 72, 100, 105, 108. Între filele 4 și 6 au fost intercalate 3 foi albe, situația repetându-se și în celelalte intervale cu foi lipsă. Tipăritura a trecut de la Casa Bisericii la Comisiunea Monumentelor Istorice care a donat-o Bibliotecii Academiei Române în anul 1942. Această cârticică îngrijit imprimată, nu posedă nicio indicație asupra anului și locului de apariție. În fișele B.A.R. este trecută la anul 1684 și, cu toate încercările noastre, nu am putut afla de ce a fost atribuită acestui an. Cercetând conținutul cărții, am constatat următoarele: ornamentica și litera din **Acatistul teodosian** ne trimit la tipăriturile ieșite din teascurile Mitropoliei din București, organizate de mitropolitul Varlaam și susținute de urmașul său, vlădica Teodosie. Letrinele inițiale, dar și tăietura literei din **Acatistul teodosian** sunt aidoma celor din **Liturghierul** din 1680 (letrinele sunt micșorate și adaptate formatului mic al Acatistului). Gravurile din **Acatistul teodosian** ne oferă ceva mai mult sprijin pentru atribuirea tipăriturii în discuție activității tipografice de la Mitropolie din perioada de nou început a acesteia (1679-1683). Astfel, chipul Sfintei Fecioare Maria (reprezentată la f.13v pe o pagină întreagă, așezată pe jilț, cu pruncul Iisus în brațe, flancată de doi arhangheli reprezentați în medalion, în partea superioară a gravurii) este asemănător cu cel din **Liturghierul** din 1680 (f.1r), cu cel din **Apostol** -1683 (f. 148r) și cu cel din icoana Sf. Fecioare de pe șevaletul Sf. Evanghelist Luca aflată în **Apostol** -1683 și datată 1683, semnată D(amaschin) G(herbest). Acest tip de reprezentare a Sfintei Fecioare cu vădite influențe occidentale, baroce, este specific lui Damaschin Gherbest. Gravura în plină pagină cu Iisus Hristos, Dreptul Judecător (f.94v) este și ea necunoscută repertoriului graficii românești. Mai apar și alte câteva mici reprezentări într-un chenar inclus în text: Fecioara Maria și porumbelul f. 7r (porumbelul fiind reprezentarea occidentală a Duh), Bunavestire, f. 15v. Gravurile din **Acatistul**

teodosian au rămas necunoscute până astăzi.

Nu știm cu precizie anul apariției **Acatistului teodosian**, dar putem face niște presupuneri: cartea a putut apărea în anul 1681 când avem o pauză inexplicabilă între apariția **Liturghierului** din 1680 și a **Evangheliei** din 1682. Cum s-a procedat și în alte dați, ar fi trebuit ca gravurile din **Acatistul teodosian** să se fi reluat și în alte tipărituri, dacă el apărea la începutul activității tipografice de la Mitropolie, sau poate formatul mic al cărții le făcea nepotrivite cu dimensiunile celorlalte care au fost mai mari (mai ales, **Evanghelia** și **Apostolul**). **Acatistul teodosian** a apărut la finalul tuturor tipăriturilor de la Mitropolie în 1683-1684 și probabil de aceea, xilografurile nu au mai avut unde să fie preluate. Cu toate acestea, elemente din inventarul tipografiei mitropolitane preluat de tipografia domnească, care l-a dezvoltat considerabil, se regăsesc câteodată în tipăriturile de după **Biblia** de la 1688. Că **Acatistul teodosian** a apărut înainte de activitatea Sf. Antim, ne-o confirmă chiar acesta în foaia de titlu a foarte rarului **Acatist antimian** apărut la Snagov în 1698. Acolo, el menționează că tipărește a treia carte de acest fel; nu cunoaștem care sunt cele două ediții anterioare celei din 1698. De aceea, credem cu tărie că **Acatistul teodosian** este una dintre cele 2 ediții pre- Snagov. Limbajul din **Acatistul teodosian** îl păstrează pe cel din **Liturghierul** din 1680 (apropiat influenței moldovene a lui Dosoftei): **svânt (Acatistul teodosian f. 7r, Liturghier 1680-f. 114r)** în timp ce **Acatistul antimian** de la Snagov folosește varianta **sfânt (f.12v)**. În **Acatistul teodosian** găsim **Arhaggel (f.7r)** iar în cel antimian **Arhanghel (f.13r)**. Exemplele pot continua. Deci Antim spune adevărul când în foaia de titlu a ediției sale din 1698 afirmă că l-a tipărit a treia oară însă mai cu nevointă diortosit. Cunoaștem că traduceri din tipăriturile sale sunt cele care se vor impune până azi în limbajul liturgic. Constatăm și faptul că structura celor două **Acatiste** este identică. Antim urmează modelul teodosian, păstrează formatul, concepția grafică, însă îl împodobește cu numeroase gravuri (altele decât cele din cel teodosian) care se vor tot relua și în alte lucrări ale sale. Gravura cu Iisus Hristos Emanuel din **Acatistul teodosian** (f. 29v) se regăsește în **Cheia înțelesului** -1679 (f. 65r), deci într-o carte apărută la începutul reluării activității tipografice a tiparniței Mitropoliei. Cartea descrisă aici, **Acatistul teodosian**, este, în concluzie, tipărită la București și credem că în anul 1681; este, probabil, prima ediție a **Acatistului** apărută în Țara Românească. Până la apariția unor noi exemplare,

propunerea noastră de datare rămâne la stadiul de ipoteză. **Acatistul** de la București îmbogățește, atât lista cărților ieșite din tiparnița mitropolitană inaugurată de mitropolitul Varlaam, **Bibliografia Românească Veche**, cât și repertoriul gravurilor neobositului Damaschin Gherbest cărui îi atribuim realizarea grafică a cărții. După ediția de la Snagov din 1698 (a treia), **Acatistul** a apărut din nou

la București; exemplarul bibliografiat de N. Cartoian a dispărut, dar foaia de titlu a acestuia menționa numele lui Antim și anul 1703. Aceste tipărituri de mici dimensiuni sunt de fapt cărți de rugăciune personale mai destinate stranei, în biserică. Dată fiind intensă lor utilizare, ele s-au degradat și au dispărut.

Arhim. Policarp Chițulescu

ISTORIA ÎNTR-O FOTOGRAFIE

Istoria parlamentarismului în România începe cu anul 1831 când, în Țara Românească, a fost adoptat un act cu caracter constituțional denumit *Regulamentul organic*, aplicat, un an mai târziu, și în Moldova; *Regulamentele organice* au pus bazele parlamentarismului în Principatele Române. O prezentare succintă a istoriei parlamentarismului în România evidențiază dificultățile creării statului democratic românesc, în condițiile unei societăți preponderent rurale, care s-a despărțit de tradițiile sistemului

parțială. Cu privire la domnitor, se dispunea ca el să fie ales pe viață de Adunarea fiecărui Principat, fiind eligibil un fiu al unui tată moldovean sau muntean. De-a lungul timpului românii și-au afirmat dorința de a valorifica tradițiile parlamentare în folosul țării. Unul dintre ele este gestul făcut de membrii Adunării Deputaților din Țara Românească în ședința din 24 ianuarie 1859. La 5 ianuarie 1859, Alexandru Ioan Cuza a fost ales în Moldova, iar la 24 ianuarie trebuia să se facă alegerea în Țara Românească. Până în ajun, Adunarea Electivă era împărțită în

iubire, nu simțim toți aceleași sentimente pentru mama noastră comună? Care este cauza diviziunii noastre? Care este mărul discordiei între noi? Acest măr al discordiei, să nu-l ascundem, el este domnia. Cine va fi Domnul? Fiecare își are convicțiile sale, fiecare își are simpatiile sale personale, fiecare dintre noi crede că țara va fi mai fericită având de domn pe cutare și pe cutare ... Ca să ne unim toți asupra aceluiași candidat, este posibil? Cred că nu, fiindcă, am zis, fiecare își are credința sa. Dar a ne uni asupra

feudal târziu și cu mare greutate. Începuturile sistemului parlamentar se leagă chiar de istoria formării statului român modern, în condițiile în care, prin Convenția de la Paris din 1858, realizată în baza Tratatului de la Paris din 1856, ce punea capăt Războiului Crimeii, se stabila crearea, pentru Valahia și Moldova a câte unei Adunări electivă. Aceeași Convenție acorda celor două țări, constituite sub numele de Principatele Unite Moldova și Valahia, guvern propriu și Adunare proprie, deci o unire

mai multe tabere, având fiecare un candidat. În dimineața zilei de 24 ianuarie, Vasile Boerescu a ținut un discurs înflăcărat, care a avut ca urmare primirea cu entuziasm a candidaturii lui Al. I. Cuza. Pentru frumusețea și patriotismul acestui discurs, îl prezentăm în continuare: „Pentru ce suntem împărțiți în două câmpuri? Pentru ce ne numim noi și voi? Ori nu avem toți aceeași patrie? Ori nu suntem toți fiii aceleiași mume? Pentru ce să zicem noi și voi? De ce să nu zicem noi, românii? Nu avem toți aceeași

unui principiu, ne putem uni, mai cu seamă că acest principiu este cel mai mare al naționalității noastre. Acest principiu este al unirii. Să ne unim cu toții asupra principului de unire, asupra acestui mare principiu ce are să reînvieze naționalitatea noastră. Să ne dăm mâna ca frații și să cugetăm că suntem muritori, că avem să trăim câțiva ani și că copiii și strănepoții noștri au să moștenească un viitor glorios, creat de noi! A ne uni asupra principului

unirii este a ne uni și asupra persoanei ce reprezintă acest principiu. Această persoană este Alexandru Ioan Cuza, domnul Moldovei. Să ne unim ca frații asupra acestui nume și posteritatea ne va binecuvânta, țara ne va întinde mâinile și conștiința noastră va fi împăcată că ne-am împlinit cu religiozitate o datorie sfântă!”
Prof. ing. Nicolae Șt. Noica
Membru de onoare al Academiei Române

Fotografie-document executată de Carol Popp de Szathmary

O CARTE RARĂ ÎN LIMBA ARABĂ ÎN COLECȚIILE

Printre comorile ascunse ale Bibliotecii Academiei Române se află un exemplar rar dintr-o carte tipărită în limba arabă, în anul 1776, la mănăstirea greco-catolică Sfântul Ioan Botezătorul din Șuweyr, localitate de pe Muntele Liban (regiunea Kesruwan). Mănăstirea aparținea (ca și astăzi) Ordinului bazilitan al călugărilor greco-catolici melkiți. Despărțiți în 1724 de corpul Bisericii Antiohiei și a Întregului Orient ca urmare a presiunilor de lungă durată din partea misionarilor catolici (indeosebi iezuiți), melkiții au format o Biserică separată, numită astăzi Biserica greco-catolică melkită a Antiohiei, păstrând ritul bizantin și limba arabă în cult.

Cartea pe care am identificat-o recent în colecțiile B. A. R., după o semnalare pentru care îi sunt recunoscătoare Pr. Arhimandrit Policarp Chițulescu, este varianta arabă a unei *Evangelii cu tâlcuiri*, o reeditare a aceleiași lucrări tipărite în 1706 de Atanasie Dabbas, mitropolitul Alepului, pe când se afla între două păstoriri ca Patriarh al Antiohiei și Întregului Orient (1685-1694; 1720-1724). Titlul ei este identic cu acela al ediției lui Dabbas: *Cartea Sfintei și Preacuratei Evanghelii sau a Lămpii luminând strălucitoare, împărțită după rânduiala liturgică de peste an, potrivit tipicului întocmit de Sfinții Părinți din Răsărit, pe care am diortosit-o de pe limba grecească urmând întocmai manuscrisele arabe, fără cea mai mică schimbare, numai că am diortosit această copie arabă după originalul grecesc, în care nu se află tâlcuirile pomenite, așa cum am arătat în prologul Evangheliilor.*

Înregistrată în fișierul-cartotecă al B. A. R. cu cota CR III 495802, fără indicația locului și a datei tipăririi, cartea este alcătuită din [2] f. + 316 p. + 4 f. cu xilografuri ale celor patru Sfinți Evangheliști. Informațiile despre tipărirea cărții se găsesc pe pagina 4, la finalul *Predosloviei* (*Al-Muqaddima*), care ocupă primele trei pagini după foaia de titlu: „Tipărirea ei minunată s-a petrecut din porunca părinților bisericești la mănăstirea Sfântului Ioan Botezătorul numită Șuweyr din Muntele Kesruwan, prin osârdia monahilor din Ordinul bazilitan al

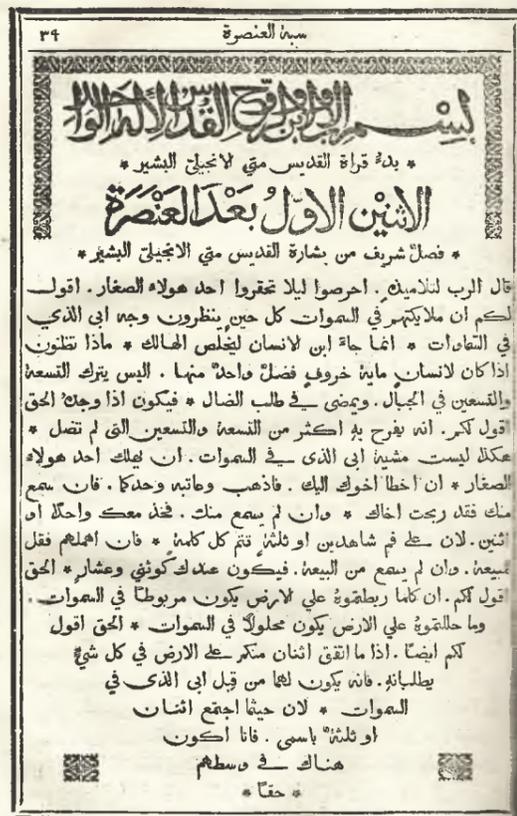
comunității greco-catolice melkite, în anul 1776 de la Hristos.”

Textul tipărit, încadrat în chenar dublu, ocupă 23 x 14,5 cm, cu colontitlu de 1 cm. Legătura cărții, de o mare frumusețe, este din piele roșie, cu ornamente presate, cu medalion în romb, în mijloc cu o cruce cu patru brațe înflorite, cu aur. Starea ei foarte bună demonstrează puțina folosire a cărții. O semnătură frumos caligrafiată în arabă pe coperta interioară de la sfârșit ar putea fi citită „Ab Kamel”.

Cartea provine din Italia, potrivit unei notițe manuscrise pe interiorul copertii 4, care menționează că a fost un dar făcut de canonicul Ferdinando di Medici către un bibliotecar și a fost cumpărată apoi de Dimitrie Sturdza la Veneția în septembrie 1906. Aceasta este încă o probă că preocupările lui Dimitrie

duminicile, sâmbetele și praznicele de peste an, începând cu *Duminica Învierii* (o Evanghelie de tip Aprakos). Fiecare text este urmat de o notă explicativă care începe cu expresia „Comentatorul a spus”, fără a se preciza cine este acesta. Pr. Cyrille Charon, care a făcut cercetări la B. A. R. în primul deceniu al secolului al XX-lea, i-a comunicat lui Ioan Bianu, într-o discuție privitoare la exemplarul din 1706 al acestui text, care se păstrează la B. A. R., că acestea sunt comentarii ale Sfântului Ioan Gură de Aur. Totuși, prefața ediției din 1776 menționează că extrasele aparțin comentariilor mai multor Sfinți Părinți nenumiți. Acest tip de scriere, specific literaturii bisericești catolice, este numit de istoricii occidentali ai cărții vechi *Lectionar*, termen preluat uneori și cu privire la Evanghelia comentată din cultura

Farhatt, episcopul maronit al Alepului, care își sporise de asemenea cunoștințele de arabă cu același șeic. Germanos Farhat a fost cărturarul cu care Atanasie Dabbas a colaborat pentru revizuirea și pregătirea pentru tipar a versiunii arabe a *Divanului* lui Dimitrie Cantemir (rămasă inedită). Dar cea mai productivă relație a avut o Zaher cu călugărul iezuit Pierre Fromage, superiorul general al misiunilor Ordinului iezuit (Compagnie de Jésus) din Siria și Egipt, împreună cu care a tradus trei cărți din latină în arabă. Sub influența iezuiților, Zaher a trecut la catolicism și a fost hirotonit diacon al Bisericii greco-catolice din Alep. Ca urmare, el a intrat în conflict cu Atanasie Dabbas, care era un ferm susținător al spiritului ortodox, și a plecat în 1711 la mănăstirea din Șuweyr, luând cu el, după cât se

یور

Matei, începutul pericopei la prima duminică de la Rusalii

Sturdza de colecționar de scrieri orientale merită cu prisosință să fie studiate. Pentru necesitățile de catalogare ale B. A. R., volumul a fost cercetat de un cunoscător al limbii turce osmane, care a notat un titlu cu rezonanță turcească: *Kitab ilincil eş-şerif*, cu traducerea „Cele patru evanghelii” (mai degrabă, conform lecturii turcești, „Cartea Sfintei Evanghelii”). Această primă descriere se păstrează pe o notiță manuscrisă atașată în interiorul copertii: *Kitab ilincil eş-şerif*. [Cele patru evanghelii]. F.l. și a. [2] f. + 315 p. + 4 f. portrete. Legătura este veche, în piele roșie, cu ornamente presate și medalion în romb, în mijloc cu un motiv floral, în aur. Cartea cuprinde textul Evangheliilor în ordinea Matei – Marcu – Luca – Ioan, cu succesiunea pericopelor evanghelice (nu a capitolelor) pentru

creștină ortodoxă, care a primit la noi frumosul nume de *Evangelie cu tâlcuiri*. Ținând seama de cererea mare a acestei cărți în mediul bisericesc, îndeosebi printre slujitorii altarelor, ea a fost una dintre prioritățile tiparității de la mănăstirea greco-catolică din Șuweyr. Se știe că această tiparniță a fost întemeiată de Abdallah Zaher, un ucenic al mitropolitului Atanasie Dabbas care a părăsit tiparnița din Alep către 1713 din motive doctrinare. Potrivit propriilor afirmații, Zaher a studiat teologia și filosofia cu Pr. Yuhanna Baja și, lucru rar pentru un creștin, limba arabă cu un șeic musulman, Suleyman al Nahwi al Halabi („Gramaticianul din Alep”). Se știe că Zaher a colaborat cu Germanos

pare, unelte tipografice, dar mai ales știința tiparului pe care o dobândise lucrând alături de Dabbas. Către 1710, Zaher conducea toată activitatea tiparității de la Alep. La mănăstirea din Muntele Liban, unde fusese găzduit de mai multe ori pe vremea când era mirean, Zaher a deschis o tiparniță nouă, a săpat literă arabă și a creat noi matrițe pentru ornamente și gravuri de aceeași factură ca acelea din cărțile tipărite de Dabbas între 1706 și 1711. Zaher a turnat, înainte de 1734, litere arabe după modele occidentale și a creat elemente decorative foarte asemănătoare cu acelea din cărțile arabe tipărite în marile ateliere italiene, aduse de misionarii iezuiți cu care colabora. Spre deosebire de tiparnița de la Alep, aceea condusă de Zaher a

Paraclisul Maicii Domnului și colofon

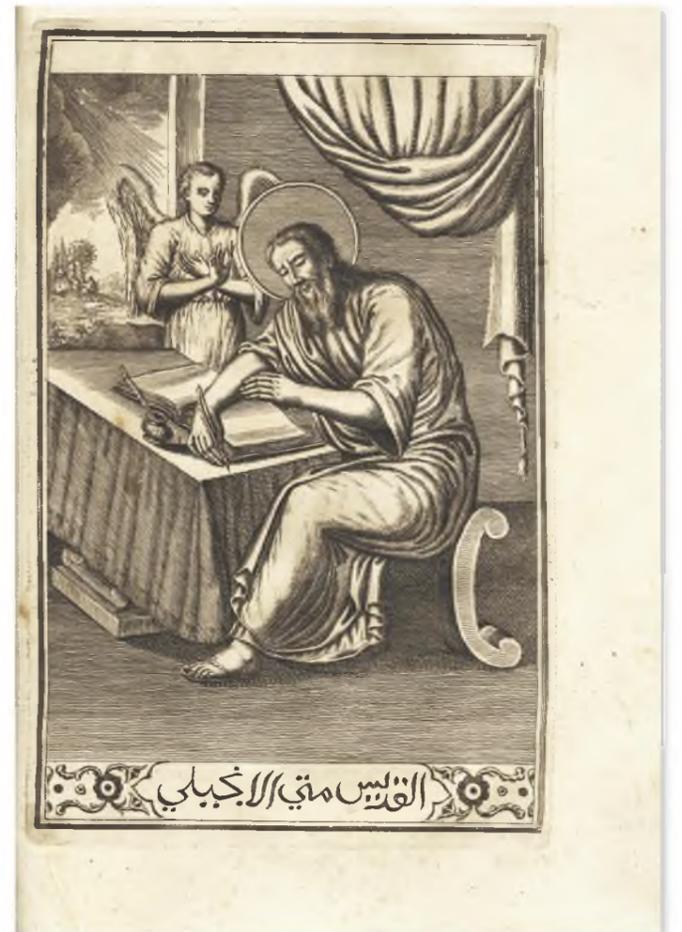
BIBLIOTECII ACADEMIEI ROMÂNE

produs și cărți de factură catolică, traduceri ale operelor unor mari cărturari catolici occidentali și texte destinate propovăduirii uniției în provinciile otomane de pe coasta răsăriteană a Mării Mediterane. Tiparnița de la mănăstirea din Șuweyr a imprimat în întreaga perioadă de funcționare, 1733-1797, 26 de titluri, dintre care 22 cu ediții secundare. În ce privește programul editorial, el a cuprins traduceri arabe din lucrări catolice, texte originale scrise de Zaher și de alți autori greco-catolici și cărți liturgice, Psaltiri și Liturghiere, tipărite pentru comunitatea greco-catolică melkită.

Ca și ediția din 1706, cea a greco-catolicilor de la Șuweyr cuprinde frumoase xilografuri ale celor patru Apostoli și Evangheliști, copiate fidel după modelele prezente în ediția princeps, dar de o calitate superioară ca finețe a desenului și bogăție a detaliului. De obârșie din orașul sirian Hama, Abdallah Zaher era, la data începerii activității sale de ucenic tipograf la Alep, un giuvaergiu priceput, capabil să creeze tipare noi, nu numai să copieze. El făcea parte din a doua generație de giuvaergii a familiei, învățând de mic meșteșugul orfvereriei în atelierul tatălui său, Zakarya al-Sayegh (*Bijutierul*). În absența lucrării din 1706 din colecțiile B. A. R., comparația dintre ilustrațiile celor două versiuni, despărțite de șapte decenii, se poate face cu unul dintre rarele exemplare ale primei ediții cunoscute: la Biblioteca Universității din Gotha (Filială a Universității din Erfurt), la Institutul de Manuscrise Orientale de la Sankt-Petersburg și la Library of Congress. Cartea aflată în colecțiile B. A. R. este o reeditare târzie, din ultimul pătrar al secolului al XVIII-lea, socotită necesară prin utilitatea ei majoră atât în mediile ortodoxe, cât și în cele greco-catolice, ca un instrument esențial în desfășurarea rânduielilor liturgice după tipicul bizantin. Ea ar fi putut atrage atenția celor doi cercetători ai cărții arabe din colecțiile B. A. R. cărora li se datorează primele descrieri ale

Sf. Evangelist Ioan

Sf. Evangelist Matei

Sf. Evangelist Luca

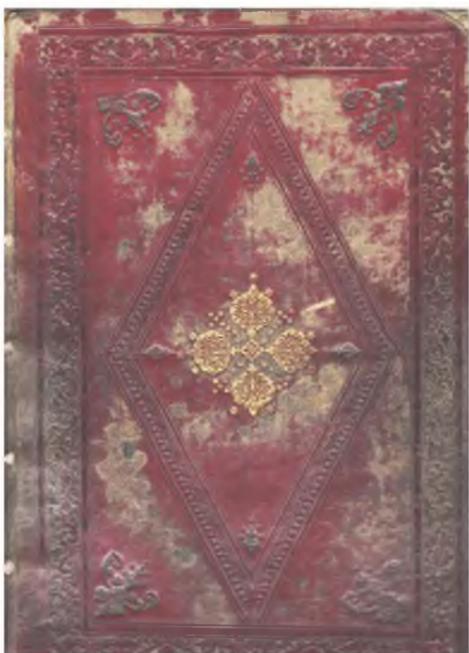
Sf. Evangelist Marcu

colecției destul de bogate de carte arabă veche deținute de bibliotecă: Dan Simonescu și Emil Murakade. Cei doi au fost însă interesați de acele titluri care își datorează existența colaborării lui Antim Ivireanul cu Atanasie Dabbas și apoi, prin transferul tehnologiei la Alep, activității neobosite de editor și tipograf a mitropolitului Atanasie, până la secătuirea resurselor sale financiare. O carte tipărită în Muntele Liban de greco-catolici, reluând același text care apăruse deja la Alep în 1706, nu i s-a părut, probabil, la fel de importantă lui Murakade, singurul care ar fi fost în

măsură să dea o primă descriere a ei. Identificarea *Evangheliei cu tâlcuiri* în colecția B. A. R. este de o importanță majoră pentru cercetările în curs privitoare la rolul românilor în introducerea tiparului arab în Orient. Câtă vreme nu deținem în România nici un exemplar al ediției princeps din 1706, faptul că avem la dispoziție o ediție târzie, dar foarte asemănătoare, pune la dispoziția cercetătorilor români și informații despre modelul din 1706 al acestei cărți tipărite de greco-catolici în 1776. Dacă predoslovie ediției de la Alep poate fi studiată pe baza

exemplarelor cunoscute din alte colecții europene și răsăritene, textul principal stă la dispoziția cercetătorilor de la noi. El va face obiectul unei analize aprofundate în cadrul cercetărilor pe care le va desfășura echipa implicată în proiectul ERC cu titlul TYPARABIC - Tipar arab timpuriu pentru creștinii arabofoni. Transferuri culturale între Europa răsăriteană și Orientul Apropiat otoman în secolul al XVIII-lea, pe care îl voi conduce începând cu 1 iulie 2021 în cadrul Institutului de Studii Sud-Est Europene al Academiei Române.

Dr Ioana Feodorov

UN MĂRȚIȘOR DEDICAT FLOTEI ROMÂNEȘTI - 1913

Dezvoltarea Marinei Române a început să se contureze odată cu Unirea Principatelor Române, în 1859, care a atras după sine unificarea flotilelor celor două țări surori, la 22 octombrie 1860, sub denumirea de *Corpul Flotilei*, comanda acestei structuri, care a constituit nucleul viitoarei conduceri a Marinei Militare, fiind încredințată colonelului Nicolae Steriade. Până la primul Război Mondial, potențialul combativ al României a crescut semnificativ, Marina Militară Română (noua denumire, din anul 1898) beneficiind de trei programe de dotare cu nave și mijloace de navigație. Implicarea conducerii marinei a fost directă în aplicarea acestora; în anul 1907, la Galați, au fost lansate patru monitoare și opt vedete fluviale, care au format prima Escadră de Dunăre.

Menționăm, de asemenea, vasele: *Principesa Maria*, construit în 1895-1896, la Fratelli Orlando, Livorno; *Regele Carol I*, construit în 1898, la Fairfield Shipbuilding & Engineering Co., Glasgow; *România*, construit în 1904-1905, la Chantier et Ateliers de la Loire, Saint Nazaire, Franța; *Împăratul Traian*, construit în 1906, la Chantiers et Ateliers de la Loire, Saint-Nazaire, Franța; *Dacia*, construit în 1907, la Chantiers et Ateliers de la Loire, Saint Nazaire, Franța; *Crucișătorul Elisabeta*, primul crucișător al Marinei Militare Române, construit în anul 1888 la Șantierul Naval Armstrong, Mitchell & Co. Ltd din Newcastle upon Tyne. După ce la 3 octombrie 1912 a intrat în vigoare *Regulamentul de aplicare a Legii de organizare a Marinei Militare*, din 1898, s-a trecut la reorganizarea acestei arme în tentativa de a o aduce la nivelul flotelor de război din Europa.

S-au făcut primii pași în constituirea unei Flote de război, dar și a unui Comandament al acesteia, care să satisfacă necesitățile de apărare ale României. Inexistența unor șantiere navale în țară, precum și politica Marilor Puteri de a nu permite României să-și organizeze o forță navală la Dunăre au îngreunat procesul de constituire și dezvoltare a Marinei Militare. Achiziționarea unor nave militare fluviale cu deplasament mic și cu putere de foc redusă mențineau România ca țară fără mare importanță navală în zonă, dar acest lucru a permis, totuși, formarea unor structuri specifice, precum și instruirea unor viitori ofițeri de marină. Carol I a fost unul dintre promotorii ideii de fortificare a unor obiective strategice: Bucureștii, linia Focșani-Galați, capul de pod Cernavodă, fapt dovedit cu prisosință de corespondența sa cu generalul Brialmont, sau de procesele verbale

ale Comitetului fortificațiilor. Odată cu alipirea Dobrogei la România, marina militară a căpătat noi dimensiuni, bucurându-se din partea regelui, de cea mai mare atenție. Se creează acum nucleul unei flote de mare, precum și o puternică flotă fluvială. Regele a găsit o metodă excepțională de a strânge bani pentru flota României: în decembrie 1912 s-a deschis Subscripția Publică pentru mărirea marinei militare naționale. S-a ținut și o conferință la Ateneu, care să arate cetățenilor de ce este nevoie de aceasta flotă, iar presa vremii s-a implicat și ea în stimularea simțământului patriotic. Să mărim și să întărim flota militară a țării! titra ziarul „Universul”. Din subscripția publică, până la 1 martie, se adunaseră aproape 150.000 de lei (strângerea de fonduri avea să continue însă și după mărțișor), iar primii 1.000 de subscripitori, care contribuiseră cu cel puțin 10 lei

aveau dreptul de a boteza vasele ce urmau să fie achiziționate. Așadar, în 1913, doamnele purtau la rever, legat cu fir roșu și alb, un mărțișor mai neobișnuit. Aurite sau argintate, mărțișoarele aveau gravate pe față un torpilor, iar pe verso inscripția: „Mărțișorul flotei naționale române - Vocea poporului, vocea lui Dumnezeu”, încrustată în marca țării, cu coroana de fier a Regelui Carol I ca simbol central. Nu mai puțin de 100.000 de mărțișoare au fost vândute în cursul lunii februarie, făcând o concurență serioasă celorlalți comercianți tradiționali de *mărțișoare fine*. Și aceasta pentru că, doar cu 50 de bani (pentru mărțișoarele argintate) și cu un leu (pentru cele aurite), românul făcea un gest de mare patriotism, fondurile astfel strânse fiind menite mării flotei militare a Regatului. În plin conflict militar în Balcani – România era încă neutră, dar diferendul româno-bulgar avea să atragă până la urmă și țara

noastră în război – Regele Carol I îi chemase pe cetățenii țării să contribuie la constituirea unui fond destinat înzestrării marinei militare. Conferința ambasadurilor de la Londra, care căuta să soluționeze criza din Balcani, nu promitea să aducă decât un armistițiu, cel mult o pace fragilă, iar România nu știa dacă își va putea permite neutralitatea până la sfârșit. În epocă, mesajul Tronului a fost unul hotărât, cerând camerelor legiuitoare, să ia în calcul bugetul necesar pentru întărirea armatei. Cu această ocazie, s-au organizat și concerte, spectacole de teatru și chiar spectacole de circ, în beneficiul flotei militare naționale. Funcționarii publici, cadrele didactice și alte categorii profesionale au donat salariul lor pe o zi pentru lărgirea acestui fond. Însă una dintre cele mai de efect inițiativă a fost cea a Asociației ofițerilor în rezervă din Ploiești, care a avut ideea mărțișorului pentru flota națională. S-a și intervenit la Ministerul de Război și la Ministerul de Interne pentru ca aceste mărțișoare să fie distribuite în toată țara, cu începere de la 5 februarie; comanda a fost de 100.000 de bucăți (50.000 argintate și 50.000 aurite). S-au strâns, astfel, 75.000

de lei; iar leul avea greutate (1 leu = 1 franc aur). Comitetul pentru distribuirea acestui mărțișor a fost format din deputații I. Ionescu Quintus și Gh.

Nicolaescu, apoi: Barbu Fotescu, George Nasopol, Gh. T. Dănescu, proprietari și Gh. Dănescu agricultor, toți ofițeri în rezervă prahoveni. Aceștia au constituit Comitetul flotei naționale al ofițerilor de rezervă și au continuat să lucreze, în lunile următoare, în folosul înzestrării marinei militare române. Războiul din 1913 a demonstrat din plin nevoia de urgentare a modernizării armatei române, proces care, deși început, era departe de a fi terminat la 10 octombrie 1914, când regele Carol I a trecut în nemurire.

Dr Viorel Petac

TEZAU - Foaie a Bibliotecii Academiei Române. Calea Victoriei Nr. 125, Sector 1, București
COLEGIUL DE REDACȚIE
 Redactor șef:
 Petre Mihai Băcanu
 Redactori:
 Gabriela Dumitrescu,
 Lorena Popescu,
 Oana Lucia Dimitriu,
 Luminița Kövari,
 Carmen Albu
 Tehnoredactare/Prezentare grafică:
 Hașegan Ștefan Dumitru
 Gabriela Dumitrescu